

LAULA SISKO, LAULA

TAMMI

Riina Katajavuori

Riina Katajavuori

**LAULA
SISKO,
LAULA**

TAMMI

HELSINKI

1. painos

© Riina Katajavuori ja Tammi 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-8268-8

Painettu EU:ssa 2026

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

ENSIMMÄINEN MATKA 2019–2020

(lentokoneessa, kohisee)

Riina: Mä oon tosi monta kertaa kuvitellut tätä hetkeä, että me ollaan koneessa. Ja nyt me ollaan matkalla rapakon taakse. Ensin Floridaan keikoille, sitten New Orleansiin Boswellien jalanjäljille.

Kun ajattelen kuolemaa, ajattelen samalla jotain, mikä ylittää ajan ja sitä kautta kuoleman. Ajattelen musiikkia, kuolleiden ihmisten tekemää musiikkia, joka elää. Se tulee lähelle, se on elossa vaikka tekijät olisivat kuolleet.

Boswell Sisters -yhtyeen musiikki matkustaa ohi ajan. Sitä laulavat ammoin eläneet naiset, jotka ovat kuolleet kauan sitten. Minä ja lauluystäväni laulamme samaa musiikkia nyt. Boswellien musiikki soi päässäni, päivin ja öin. Kuuntelen sitä, laulan sitä, suomen-
nan sitä.

Olen kahteen otteeseen asunut Merry Ladies lauluyhtyeemme kanssa Boswell Sistersien vanhassa kotitalossa Camp Streetillä, missä siskokset ovat joskus soittaneet, laulaneet, leikkineet pihanurmella ja hypelleet rappusia ylös ja alas. Tai no, keskimmainen sisko Connie ei hypellyt.

Koetan kuvitella Connie Boswellia. Hänen äänessään on mas-saa. Connie lauloi istuen. Minulle laulunopettajat ovat tähden-täneet, että laulu lähtee jaloista, maasta. Pitää seistä lujasti, pitää polvet pehmeinä, maadoittua. Laulu lähtee koko kehosta, se nou-see lantiosta ja vatsasta ja resonoi kaikkialla. Parhaiten laulan, kun saan horjua tasapainolaudan päällä. Koska olen pitkä ja tykkään korkokengistä, joudun aina vauhdissa kaksin käsin säätämään mikinvarren pituutta, kun keikalla tulee minun soolovuoroni. Muuten joutuu laulamaan köyryssä.

Nuorin sisko Vet Boswell oli kolmesta siskoksesta pisin. Häntä kutsuttiin perheessä nimellä Iron Horse Vet, Rautahepo Vet. Elämä-kerturin eli Vetin lapsenlapsen Kyla Titusin mukaan Rautahepo-lempinimi juonsi Vetin itsepäisyydestä, mutta olen varma, että se liittyi myös ja varsinkin hänen kokoonsa. Rautahepo-pikkusisko sai jo alakoulussa kirjaimellisesti kantaa isosiskoaan Conniea.

Kun tytöt levyttivät Martha-siskon säveltämän kappaleen I'm gonna cry, Vet oli kolmetoistavuotias.

Kun siskokset lähtivät kolmisin tien päälle valloittamaan Yhdys-valtoja, Vet oli seitsemäntoista ja Martha puolestaan parikymppi-nen eronnut pienen lapsen äiti. Martha ja Vet kantoivat Connie-siskoä välissään kultatuolissa kaupunkien savisilla kaduilla. Con-nie oli heistä kolmesta innokkain ja pelottomin lähtijä.

Koetan kuvitella Boswellin sisarusten elämää, millaista heillä oli yhdessä. Aikalaisten mukaan he puhua solkottivat yhteen ääneen ja nopeasti kuin Marx-veljekset konsanaan, sanailivat ja pelleilivät alati.

Minä puolestani olen hiljainen ja vakava tarkkailija ja valikoin sanojani pitkään.

Minulla ei ole ollut siskoa kasvinkumppanina, en tiedä milaista se olisi ollut.

Sen sijaan minulla, kuten Boswellin sisaruksilla, on isoveli, eräänlainen Clydie hänkin: musiikillinen suunnannäyttävä, etenkin nuoruusvuosinani.

Olen nähnyt filminpätkiä, joissa Martha, Connie ja Vet viskelevät toisiaan tyynyillä. He tekivät toisilleen jekkuja ja olivat piilosilla.

Sisarusbändit ovat käsite.

Merry Ladyjen kanssa olemme laulaneet yhdessä 20 vuotta. Kutsumme toisiamme usein Merry-siskoiksi. Ilman Merry Ladies-yhtyettä en olisi koskaan löytänyt Boswell Sistersejä enkä matkustanut New Orleansiin. Jo New Orleansin lentokentällä soi Louis Armstrong. Rakastuin kaupunkiin heti.

NEW ORLEANS, tammikuu 2020

(askelia, pölinää)

Riina: Camp Streetin palmu näkyy jo! Keltainen talo, neljä tai viisi kerrosta, turkoosit ikkunaluukut, kuistinkiehkuraiset. Sheltering palms. Tää oli boheemi jazzsalonki. Nuorisoa pörräsi täällä, ovet oli aina auki.

Elämäni on viime vuodet ollut yhtä New Orleansia ja Boswell Sistersiä. Niin työ kuin vapaa-aikakin.

Olen tehnyt Boswelleista ja Merry Ladies -yhtyeemme New Orleansin matkoista kaksi radiofeaturea ja podcast-sarjan. Olen kirjoittanut aiheesta esseen Ylen sivuille. Olen suomentanut Boswellien kappaleita, olen viikoittain laulanut heidän sovituksiaan. Olemme olleet studiolla äänittämässä Boswellien biisejä ja niihin tekemiämme suomennoksia, olemme hakeneet ja hiljalleen saaneet niihin oikeuksia. Olemme julkaisseet Boswell-coverin Roll on, Mississippi, roll on sekä St. Louis bluesin Terhin suomennoksena Koskelantie. Lisää Boswell-julkaisuja on näköpiirissä.

Olen kulkenut New Orleansissa nauhurin kanssa, äänittänyt tuntitolkulla, haastatellut ihmisiä, muusikoita, laulajia, tutkijoita, tuijottanut Historic New Orleans Collectionissa Boswellin siskosten riikinkukkotossuja, turkiksia, nuotteja, fanipostia ja Connie Boswellin siroa puista pyörätuolia.

”Me järjestimme Connien muistoksi jazzkulkueen”, kertoi neworleansilaislähtöinen boswelliaaniystävämme David McCain, kun kuljimme blueskitaristi Walter ”Wolfman” Washingtonin jazzhautajaisten puhallinpauhussa, kappelista hautuumaalle. Kappelissa yli 80-vuotias soulkuningatar Irma Thomas lauloi piano-säestyksellä virren How great Thou art. Äänitin sen salaa.

”Connien pyörätuoli oli kulkueessa nostettu ylös vankkureille, kunniapaikalle”, David muisteli.

Olen lukenut Boswelleista ja heidän musiikistaan tehdyistä tutkimuksista kaiken, minkä olen käsiini saanut. Olen kuunnellut heitä

loputtomiin. Olen eläytynyt etenkin Connie ja Vet Boswellin ääniin ja laulanut heidän stemmojaan ja soolojaan. Olen imitoinut Connien blue noteja ennen kuin tiesin, mikä on blue note. Boswellin tytöistä on tullut ystäviäni, tuttujani. Kuulen heidän naurunsa, heidän eteläisen aksenttinsa ja Louisianan mittapuulla poikkeuksellisen nopean pajatuksensa.

Miten ihmeessä tätä kaikkea lähestyisi?

Toukokuisena maanantaina ennen Merry Ladies -lauluhytyeemme treenejä minut valtaa kauhea väsymys. Koetan kerätä voimia. Kuuden aikoihin otan 20 minuutin tirsat, ehkä hetkeksi oikeasti nukahdankin. En jätä treenejä väliin väsymyksen vuoksi. Haluan laulaa, haluan harjoitella. Yhdessä.

Muusikko ja sovittaja Sami Pitkämö sanoi joskus radiossa, että vaikka hän soittaa monia instrumentteja, kokee hän laulamisen läheisimmäksi. ”Laulaminen on vaan niin mukavaa! Kun laulan, olen hyvässä paikassa.”

Ajattelen sitä, kun laulamme yhdessä ja untelous kaikkoo. Joku meistä kuudesta laulajasta istuu, koska pyörryttää (niskat jumissa). Toinen kröhii kolmatta viikkoa mutta laulaa silti sen minkä pystyy (ei korkeimpia stemmoja kuitenkaan). Yksi tulee suoraan kampaajalta ja näyttää tyylikkäältä. Minä tallustelen villasukissani ja liian isoissa farkuissa. Muutamalla Merryllä on päällä mekko, jossa voisi mennä keikalle vaikka heti.

Minä priorisoin treenejä muun muassa siksi, että elämässä on juuri nyt paljon raskaita asioita. Isä on sairastunut, eikä läheisten hoivarinki toimi. Isä, joka on aina mukisematta auttanut minua ja muita läheisiään, tarvitsee nyt itse apua. Aamuöisin asiat pyörivät päässä. Olen uuden elämänvaiheen äärellä hyvin konkreettisesti.

Kun laulan, aivoni saavat muuta ajateltavaa. Koen vahvasti, että musiikin tekeminen on hyvinvointiteko minulle, aivoilleni ja keholleni – ja myös välillisesti perheelleni ja läheisilleni. Samasta syystä raahaudun joka toinen lauantai Encore-orkesteriin soittamaan huilua. En juuri tunne orkesterikavereitani enkä ole

kummoinen huilisti, mutta minulla on vahva usko siihen, että orkesteritreeni tekee minulle hyvää. Haluan soittaa yhdessä muiden kanssa, tehdä jotakin meitä itseämme isompaa.

Soittaminen ja laulaminen tarjoavat levon arkielämästä, kun se käy syystä tai toisesta voimille.

Joskus yllätyn, kuinka arkisesti ja jopa leipääntyneesti jotkut ammatti- tai rivimuusikot puhuvat työstään. Eikö heillä menekään väreet selkäpiissä? Eikö heillä silmät kostu? Eivätkö he haltioиду?

Kutsuimme kerran Merryjen kanssa laulajatar Vieno Kekkonen kylään, koska halusimme tutustua häneen. Lauloimme Kekkoselle hänen esittämiään kappaleita kuten Sävel rakkauden ja Mister Sandman. ”Vieläkö joku laulaa näitä!” säteilevä 90-vuotias laulajatar ihmetteli nojatuolissa. Vieno Kekkonen istui sähkönsinisessä villapaidassa olohuoneessamme, kertoi urastaan nuorena laulajattarena ja siitä, miten lauloi vain aina sen, mitä käskettiin ja pyydettiin. Myöhemmin hän saapui kahvilakeikallemme kuuntelemaan, kunniavieraana.

Treenaamme yhdessä kontrabasistin ja viulistin kanssa kirkon takana kerhohuoneella. Kitaristi ei ole päässyt paikalle, joten viulisti soittaa kitaraa ja minä vedän kazoolla viulun soolon. Ilmassa leijuu intensiteetti, avaaamme ikkunaa siitepölystä piittaamatta. Kevät tunkee vaahteransilmuista.

Harjoittelemme Tuomiokirkon kryptassa järjestettävään Sairaalsielunhoidon 100-vuotisjuhlaan, jossa on minuuttiaikataulu. Meiltä on tilattu 1920-luvun musiikkia. Teemojamme ovat Berliini ja New Orleans. Veivaamme settilistaamme vielä kerran uusiksi. Juhlavieraissa on saksalaisia, joten laulamme muun muassa saksarepertuaariumme, In einer kleinen Konditorei (Me kahvilassa istuttihin) ja Harmony Sistersin Liebes kleines Fräulein. Jiddišintäyteinen klezmer-biisi Bei mir bist du schein (Sä kaunehin oot) encoreksi, jos sellaista pyydetään. Iltajuhlan yleisössä

tulee olemaan piispoja ja sairaalapappeja. Olisimme halunneet laulaa heille lohtulaulun, Cesária Évora:n tunnetuksi tekemän haikeman *Tiempo y silencio*, jonka Anu on suomentanut nimellä *Oon sua varten*. Mutta juhlatoimikunta on tilannut meiltä iloa, hauskuutta ja huumoria, joten sitä toimitamme.

Liebes kleines Fräulein -sovitus oli Terhin pitkäaikainen haave siitä pitäen, kun Suvin yllätyssyntäreillä menimme Lahteen katsomaan Elina Snickerin *Harmony Sisters* -näytelmää ja kuulimme näyttelijöiden laulavan tuon kappaleen. ”Se on eniten Boswelleilta kuulostava *Harmony Sistersin* biisi”, Terhi tähdensi.

Kun Valtosen sisaruksia esittävät näyttelijät lavalla keskustelivat Boswell Sistersistä, olimme täpinöissämme. Vilkuilimme katson penkeissä toisiimme ja hymyilimme merkittävästi. Boswellit mainittu! Olimme tienneet Boswell Sistersin olleen Valtosen sisaruksille tärkeä esikuva näiden matkalla menestyksekkääksi trioksi, mutta oli erityisen sykähdyttävää kuulla heistä osana draamaa ja kotimaista näytelmäkirjallisuutta. Lainasin heti kirjastosta Snickerin näytelmän ja luin sen moneen kertaan.

Terhi laittoi sähköpostia yhdelle näyttelijöistä ja kyseli Liebes kleines Fräulein -sovituksen perään. Vastausta ei koskaan kuulunut.

Koska nuottia ei löytynyt, Terhin oli pakko tehdä nuotinos Eugen Henkelin laulusta kuuntelemalla vanhaa rahisevaa *Harmony Sisters* -levytystä YouTubeista. Yksissä harjoituksissa tulin maininneeksi, että YouTube:n asetuksistahan voi hidastaa biisin nopeutta. Terhin silmät suurenivat: ”Nyt te vasta kerrotte!” Sen jälkeen stemmojen kuuntelu helpottui ja nuotti lopulta valmistui. Viulistimme tarkistettua sen alkoi vimmainen wadaldu-wadaldu-wadaldu-harjoittelu ja oikean suutuntuman, keveyden ja kepeyden hakeminen kappaleeseen. Soolo-osuus meni Saksassa asuneelle Suville.

Päätämme jättää Sairaalasielunhoidon juhlakeikalta pois Shout, sister, shoutin. Nielen harmini. Se on tullut minulle entistä rakkaammaksi, kun kappale on johdattanut minut yhä lähemmäksi New Orleansin henkeä, orjalauluja ja ihmisten selviytymistaistelua.

Olin havainnut, että siinä missä me laulamme ”slidin” (liukua), pitäisi useamman tulkinnan mukaan olla ”ploddin” (tarpoa).

Walkin’ down to the river, singin’ a hallelujah song: ”Oh Lord!”
Up jumps the Devil before you, just keep ploddin’ along!

Tällainen pikkutarkkuuteni hiertää ja ärsyttää joitakin Merryjä. Kun ollaan vuosikausia laulettu ”just keep slidin’ along”, miksi pitäisi yrittää muuttaa verbiä joksikin ploddin’iksi, kun slidin’ on jo selkärangassa.

Emme kuitenkaan koskaan ärähdä toisillemme, olemme oppineet lukemaan toistemme ajatuksia pienimmästäkin kasvojen mikroliikkeestä, kehonkielestä, sivulle otetusta askeleesta, kädestä korvalla, vienosta hymystä.

Monet sovituksistamme on napattu netistä, ja sinne niitä ovat tuutanneet samalla lailla korvakuulolta nuotintaneet harrastajat kuin mekin. Mitään alkuperäisnuotteja ei ole olemassa, ei ole koskaan ollut. Siksi nuotteihin ja sanoituksiin on usein jäänyt virheitä ja virhetulkintoja.

Sanat ovat minulle tärkeitä ja niiden merkitys olennainen. En pysty suhtautumaan sanoituksiin, sanamuotoihin tai sanapäätteisiin suurpiirteisesti.

Terhi ehdottaa, että kysyisimme asiaa Pfister Sisters -yhtyeen Hollelyltä, joka on laulanut Boswellien musiikkia jo neljäkymmentä vuotta. Myöhemmin Holley vahvistaa, että he laulavat ”ploddin”.

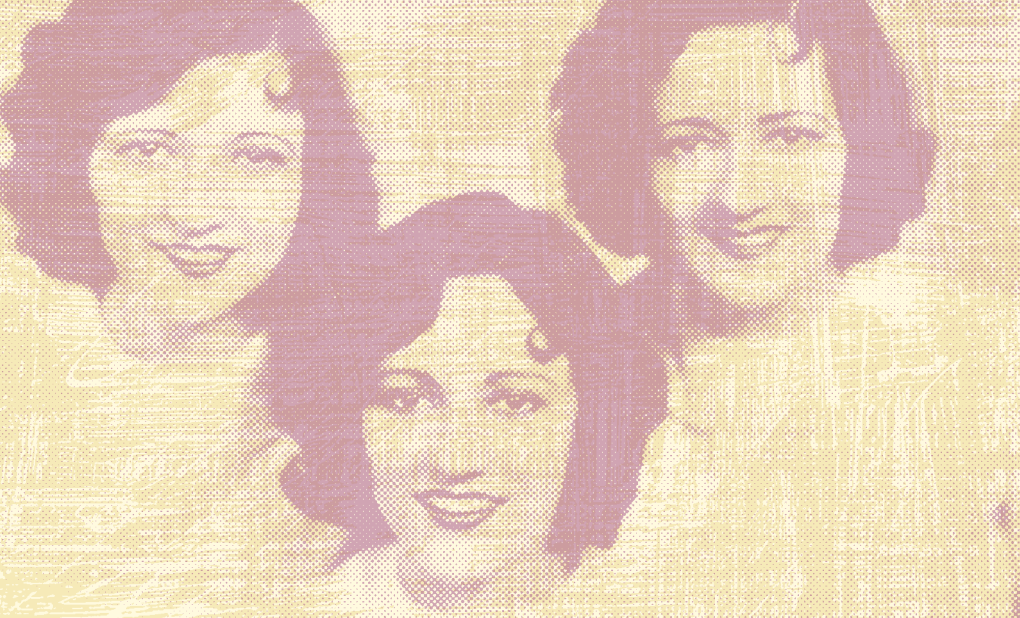
Kinaamme treeneissä siitäkin, laulavatko Boswellit Fare thee well, Annabelle -biisissä ringin' vai ring. "Now the locomotive's leavin' the station, listen to them ringin' the bell." Minä väitän, että he laulavat ring, Terhi kuuluu ringin'-puolueeseen. Vatsatauti hermostuttaa joitakin laulajista, näen kuinka joku kääntää selkensä keskustelulle ja ajattelee: "Dziisus!" Viulisti-Aleksi rauhoittaa sovitteluun tapaansa: "Ehkä rytmisesti hyväkin, että joku laulaa siinä ringin' ja joku ring..." Seuraavana päivänä kuuntelen YouTubesta, ja ringin'hän Boswellit laulavat. Terhi on yleensä oikeassa. Niin nytkin.

Olin 2000-luvun alkupuolella samassa lukupiirissä Terhin kanssa. Kuulin, että Terhi lauloi kuorossa. ”Minäkin haluaisin!” huudahdin spontaanisti. ”Mikset hakisi meidän kuoroon?” Terhi sanoi.

Nuorempi lapsistani oli tuolloin puolitoistavuotias, vanhempi 5-vuotias. ”Voiko puolitoistavuotiaan äiti mennä kuoroon?” aprikoin kotona. ”Kyllä voi”, vastasi puoliso.

Seisoin Käpylän kirkkoherranviraston oven takana ja menin koelauluun. Kanttori otti minut kamarikuoron altoääneen. Jumalanpalvelukset ja muut kirkonmenot olivat minulle uppo-outoja, mutta nautin Käpylän kirkon funkisarkkitehtuurista ja keskiviikkoiltojen kahden tunnin harjoituksistamme. Harjoitukset lopetettiin aina samaan virteen, niin sanottuun iltalauluun. Kerran pääsimme Tapiolan betonibrutalistiseen kirkkoon esittämään Rutterin Requiemin yhdessä muiden kuorojen kanssa. Erotin yleisön seassa isän. Hän oli pukeutunut tilaisuutta varten pukuun ja solmioon.

Marraskuussa 2005 Käpylässä suoritettiin piispantarkastus. Kamarikuoromme lauloi Käpylän työväentalolla piispa Eero Huovisen edessä lauluja, joita ei ollut työstetty riittävästi. Kuulostimme pahalta. Terhi ja sopraano Tuuli poistuivat nuolemaan haavoja Päättömään Kanaan, missä heille syntyi ajatus vanhojen englantilaisten joululaulujen laulamisesta ulkona Käpylän kaduilla ja ruokakauppojen edessä. Pähän ehkä Lucia-valot? Idea esiteltiin muille kamarikuoron naisille. Minusta kaupan edessä laulaminen kuulosti tuhoontuomitulta, mutta koska yleensä sanon kaikkeen kyllä enkä ei, ilmoittauduin mukaan. Aloimme keskiviikkoisin valua kamarikuorotreeneistä kellarityöhuoneelleni laulamaan

**”ja että kukaan meistä yksin ei pystyisi siihen
kukaan meistä ei ole päätekijä
eikä kukaan meistä kanna vastuuta soinnista yksin”**

**”Laulaessa salaisuudet, aarteet, epäilyt ja pelot
vuotavat tulkintaan. Laulaessa antaa itsestään
jotain, mitä ei päivätodellisuudessa, valvetilassa
muuten antaisi.”**

*Laula sisko, laula rönsyää ja polveilee kuin pitkä
jazzbiisi. Kirjoittajansa musiikillisten tunnustusten
ja säeromaanin yhdistelmä maalaa kuvan paitsi lähes
sata vuotta sitten vaikuttaneesta jazzlaulutrio
Boswell Sistersistä myös tämän päivän New Orleansista.
Teos on omaperäinen, esseemäinen sukellus
yhteismusisoinnin olemukseen, laulusiskouteen
ja jazzin historiaan.*

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-8268-8

Päällys: Markko Taina
Päälläksen piirroksat: iStock
Takakannen kuva:
The Boswell Sisters, 1931
(vas. Martha, Connie, Vet)
/ Courtesy Everett Collection